

CONTRIBUȚIA CERCETĂRII SOCIOLOGICE LA STUDIUL
PROCESELOR DE PERFECTIONARE A VIEȚII
SOCIALE ÎN ETAPA FĂURIRII SOCIETĂȚII
SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

Sesiune științifică anuală a Centrului de Cercetări Sociologice,
9-10 iunie 1988

În zilele de 9-10 iunie 1988 s-au desfășurat, la București, lucrările sesiunii științifice anuale, cu tema: *Contribuția cercetării sociologice la studiul proceselor de perfecționare a vieții sociale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate*, organizată de Centrul de Cercetări Sociologice.

Manifestare de înaltă ținută științifică, cu o participare numerică și calitativă, sesiunea a beneficiat și în acest an de aportul teoretic și de rezultatele cercetărilor empirice ale multor specialiști și reprezentanți ai vieții sociale, culturale, economice, științifice, politice, demonstrând încă o dată o trăsătură a procesului de maturizare a cercetării sociologice, și anume viabilitatea și utilitatea demersului interdisciplinar și interinstituțional.

Din simpla parcurgere a titlurilor referatelor și comunicărilor înscrise în programul sesiunii, pot fi inferate cel puțin două idei: pe de o parte, inserția viziunii sociologice în cîmpuri și demersuri specifice de cercetare socială și, ca un corolar, audiența mărită față de complementaritatea demersului sociologic, iar pe de altă parte, extinderea cercetărilor specializate și diversificate, reclamate de o problemă din ce în ce mai complexă și dinamică. Aceasta fără a se ajunge la disipare și fragmentare, realizîndu-se o circumscriere a intereselor de cunoaștere și acțiune socială, a liniilor de forță ale procesualității istorice în societatea socialistă multilateral dezvoltată cu tot ce implică acest amplu generic.

Deschiderea lucrărilor ședinței plene a fost marcată de cuvîntul președintelui Secției de sociologie a Academiei, de Științe Sociale și Politice, prof. univ. dr. H.H. Stahl. Subliniind recunoașterea de care se bucură școala românească de sociologie nu numai în calitate de moștenitoare dar, mai ales, pentru propensiunea sa științifico-teoretică și implicarea sa practic-aplicativă actuală, vorbitorul a accentuat necesitatea cultivării spiritului de existență și responsabilitate profesională, astfel încît valențele sociologiei în abordarea problemelor raționalizării vieții sociale să devină instrumentale.

În același spirit de atență și competență analiză a stadiului de dezvoltare științifică și instituțională a sociologiei actuale, al cărei obiectiv declarat îl constituie slujirea idealurilor sociale ale poporului nostru, prof. univ. dr. Gh. Pușcas, reprezentînd la sesiune, Ministerul Educației și Învățămîntului, a evidențiat aportul expres al unor cercetări de sociologie aplicată în studierea unor probleme prezentînd o importanță deosebită pentru deciziile de politică școlară.

Abordarea problematicii și a procesualității sociale într-o perspectivă autentic interdisciplinară și multidisciplinară, fără a neglija aportul gîndirii prospective în studiul orientării dezirabile a sensurilor dezvoltării, au constituit constantele cuvîntului din partea Universității din București, adresat participanților cu multă căldură de prorector, prof. dr. doc. Sanda Ghimpu.

Sinteză evaluativă amplă a realizărilor de pînă în prezent, dar și cadru epistemologic și metodologic director, detaliat expus, comunicarea: *Cercetarea sociologică a mecanismelor și proceselor dinamicii sociale în socialism*, susținută de prof. univ. dr. Ion Drăgan, directorul Centrului de Cercetări Sociologice, pune accentul pe relația osmotică între dezvoltare și modernizarea articulată a tuturor subsistemelor societale și progresul determinant al științei și învățămîntului.

Răspunsul sociologiei la solicitările sistemului social s-a concretizat pe următoarele dimensiuni, citate integral datorită puterii de semnificație și completitudinii lor:

- a. extinderea ariei tematică și multiplicarea domeniilor de investigație;
- b. aprofundarea investigațiilor consacrate marilor procese sociale, caracteristice societății socialiste; modernizarea socială ca proces global de transformare a societății, dinamica structurii sociale, evoluția claselor și categoriilor sociale, mobilitatea, diversificarea și omogenizarea socială, stadiul actual și perspectivele dezvoltării urbane și rurale, transformarea și perspectivele evoluției familiei, problematica socială a noilor generații, formarea omului nou, a idealurilor sociale, educația materialist științifică a maselor, pregătirea și perfecționarea forței de muncă, cultura și profesionalizarea în condițiile R.T.S., dimensiunile sociale ale adâncirii democrației socialiste, participării și autoconducerii muncitorești ș.a.
- c. extinderea cercetărilor aplicative;
- d. promovarea mai susținută a cercetărilor consacrate impactului R.S.T. asupra dezvoltării și a cercetărilor de perspectivă socială;
- e. promovarea mai susținută a activităților de tipul cercetare-proiectare-acțiune socială;
- f. preocupări accentuate pentru multiplicarea și diversificarea formelor și modalităților de valorificare și implementare socială a rezultatelor cercetării;
- g. extinderea investigațiilor consacrate valorificării istorice și critice a moștenirii sociologice românești ca parte integrantă a patrimoniului științific și cultural național;
- h. eforturile de a aborda, interpreta, generaliza și valorifica datele investigațiilor în concordanță cu cerințele specifice ale actualei etape de trecere la dezvoltarea intensivă, caracterizată prin prevalența transformărilor calitative și a eficienței în toate domeniile de activitate, promovarea susținută a spiritului novator și a noului. Dintre procesele și fenomenele ce se prezintă a fi locuri de maxim interes pentru cercetarea sociologică, în perspectiva imediată, profesorul Ion Drăgan reține: studiul procesului global de modernizare a societății noastre, în vederea unei autentice dezvoltări calitative; identificarea și cunoașterea, în scopul raționalizării acțiunii sociale și deci a restringerii timpului efectelor emergente și a disfuncționalităților care însoțesc mecanismele sociale ale schimbării și acțiunii sociale în socialism; surprinderea cu un aparat conceptual și metodologic a mediilor multiple și a distorsiunilor posibile între raționalitatea instituțională a acțiunilor sociale și instituirea ei în act.

Numeroasele comunicări și dezbaterile* din secțiunea întâia de lucru, grupate sub genericul: *Mobilitatea socială și profesională în etapa fâuririi societății socialiste multilateral dezvoltate* au gravitat în jurul a citorva probleme dominante, în ciuda unei aparente eterogenități. Pe de o parte au fost supuse dezbaterii câteva tendințe recente ale proceselor de mobilitate socială în societatea noastră, ca și ale proceselor complementare de autoreproducere socială; tendința de încetinire a mobilității în ultimii ani, însoțită de creșterea autoreproducerii anumitor categorii sociale; caracteristicile cantitative și calitative ale mobilității instituționale și socio-ocupationale (intra- și intergenerații); mecanismele care intervin în dobândirea statutului socio-ocupational; diferențierea carierelor școlare și profesionale în funcție de statutul familiei de origine; rolul familiei în transmiterea modelelor culturale care favorizează (sau defavorizează) atingerea unor performanțe școlare și profesionale ridicate; corelarea opțiunilor școlare și profesionale cu cerințele sociale.

Pe de altă parte, o serie de comunicări au fost centrate pe dimensiunea mobilității profesionale implicată în procesele generale de mobilitate socială, fenomen inevitabil legat de evoluțiile înregistrate în sfera tehnologiei. A fost argumentată necesitatea unor modele înnoite ale dezvoltării tehnologice, odată cu înscrierea pe traiectoria revoluției științifico-tehnice, îndeosebi a construirii unor modele tehnologice dezirabile care să permită depășirea, între altele, a fragmentarismului muncii și a profesionalizării. În aceste condiții, crearea noilor structuri profesionale — în concordanță cu anumite dezirabilități umane, sociale etc. — va trebui să determine

* Au prezentat comunicări: cercet. șt. pr. Honorina Cazacu, cercet. șt. pr. Oscar Hoffman, cercet. șt. Călin Anastasiu, cercet. șt. Ion Glodeanu, lect. univ. dr. Paula Constantinescu-Stoleru, cercet. șt. Doina Dragomirescu, cercet. șt. Dinu Tenovici, cercet. șt. Simona Rașev, lect. univ. Doru Luminosu, cercet. șt. pr. Maria Fulea, conf. univ. dr. Cătălin Zamfir, conf. univ. dr. Stere Bara, prof. univ. dr. B. Cotigaru, prof. univ. dr. C. Stanciu, prof. univ. dr. V. Petrescu, ing. L. Badea, ing. G. Marinovski, fiz. C. Munteanu și O. Cristea, dr. Gh. Polizu, arh. C. Popeșteanu, mat. Gh. Oilcresanu, ing. Emil Costin, asist. univ. N. Niculescu, conf. univ. dr. Teodor Marinescu, ec. dr. Ileana Ionescu-Sisești, analist Dumitru Tîbuleac, analist Luminița Vlad, cercet. șt. Dobrică Marian, asist. univ. Elisabeta Filimon, ing. dr. Valeriu Stoica, cercet. șt. Corneliu Cărtină, cercet. șt. Gabriela Mihalache, sociolog Andreea Badea, sociolog pr. dr. Calipia Radu, sociolog Georgeta Bucheru.

dezvoltarea tehnologică și nu invers. Mobilitatea profesională, poliprofesionalizarea și reprofesionalizarea se vor accentua, la fel ca și rolul învățământului în remodelarea structurilor profesionale sau al „mobilității culturale” a forței de muncă, antrenată de generalizarea tehnologiilor avansate.

În acest context, au fost dezbătute și o serie de probleme importante privind desfășurarea activității de cercetare științifică domeniu a cărui importanță și pondere socială crește semnificativ sub impactul RTS: perfecționarea elaborării deciziilor la diferite nivele ale activității de cercetare, raționalizare a opțiunilor în condițiile RTS contemporane, raportul om-tehnică în condițiile RTS, necesitatea instituționalizării unui sistem de pregătire și perfecționare profesională a cercetătorilor, factori socio-umani ai creșterii eficienței cercetării.

În sfârșit, un alt grup de comunicări au tratat probleme legate de: tendințe socio-demografice în comunitățile rurale, șansele dezvoltării unor zone rural-montane, evoluția cerințelor față de cadrul construit locativ și industrial, impactul sociologic al economisirii energiei, dimensiunea socială a modernizării producției ș.a.

Secțiunea a II-a de lucru a grupat comunicări* axate pe tema: *Populația și dinamica dezvoltării economico-sociale a țării noastre*.

Resursă esențială a dezvoltării economico-sociale a cărei dinamică, printr-un proces de feed-back, îi influențează producerea și reproducerea, populația abordată ca un sistem cu autoreglare, dar și ca subsistem al sistemului social global a prilejuit interesante abordări cantitative, calitative, diferențiale etc.

Numeroase comunicări au abordat familia contemporană și toată constelația de probleme care gravitează în jurul acestui nucleu care în ultimii ani cunoaște un reviriment al interesului sociologilor alături de cel al demografilor, medicilor, juriștilor, factorilor politici etc. Valorile dominante ale civilizației de tip industrial au inclus schimbări sensibile la nivelul unei instituții cum este familia, instituție considerată, prin excelență, inertă. Tranziția demografică care a însoțit dezvoltarea și modernizarea societăților industriale a modelat un tip de comportament demografic care a afectat structura și dimensiunea familiei. Are loc atrofierea unora din funcțiile familiei, în timp ce altele sînt hipertrofiate. Dincolo de enunțul modificărilor care au afectat și afectează familia, ea rămîne o instituție hotărîtoare în socializarea, în prevenirea devianței în rîndul adolescenților, în caracterizarea statusului și rolului femeii moderne, în transmiterea atitudinilor și valorilor.

Legat de familie și de membrii ei sau de anumite faze ale ciclului de viață familială, un grup de comunicări s-a centrat pe aspecte ale modului de viață și ale calității vieții persoanelor vîrstnice: resurse și implicații ale modelului cultural negativ al bătrîneții, circumscrise unei teorii sociologice a vîrstei a treia, calitatea socială a fondului locativ din urban sau aspecte sociale legate de sănătate și prevenirea bolii.

Secțiunea a III-a intitulată: *Cultură și conștiință socialistă* a grupat un număr foarte mare de comunicări** interesante care au determinat dezbateri de un înalt nivel al argumentației.

Și în cadrul lucrărilor din această secțiune s-au cristalizat cîteva direcții de reflecție, studiu concret și acțiune (management cultural). O parte din comunicări pot fi circumscrise problematicii generoase a sociologiei și filosofiei culturii: evoluția conceptelor de cultură și civilizație în spațiul sociologiei și filosofiei românești, constituirea unui atlas al culturilor de hibridizare specifice perioadelor de tranziție populară și mass-media, modelul cultural și

* Au prezentat comunicări: conf. univ. dr. Virgil Constantinescu, lect. univ. dr. Andrei Stănoiu, asist. univ. dr. Ioan Mihăilescu, cercet. șt. pr. Dan Bărcu, cercet. șt. pr. dr. Dumitru Sandu, cercet. șt. Cezarina Nicolau, cercet. șt. pr. Vladimir Russo, cercet. șt. Gabriela Russo, cercet. șt. Sabina Popescu-Spîneni, cercet. șt. Doina Botezatu, cercet. șt. Niță Marin, sociolog pr. dr. Șerban Lănescu, sociolog pr. Smaranda Mezei, psiholog Dumitru Dumirescu, ing. dr. Vlad Dumitrașcu, analist dr. Dan Farcaș, dr. Horia Moraru, analist Jeanina Mureșanu, analist Gabriela Roșca.

** Au prezentat comunicări: cercet. șt. dr. Carmen Furtună, psiholog pr. dr. Nicolae Radu, prof. univ. dr. Paul-Popescu Neveanu, cercet. șt. pr. I.M. Popescu, cercet. șt. dr. Oltea Mișcol, conf. univ. dr. Pantelimon Golu, lect. univ. dr. Nicolae Mitrofan, lect. univ. dr. Marin Călin, conf. univ. dr. S. Năstăsescu-Cruceru, lect. univ. dr. T. Crețu, lect. univ. dr. Nicolae Lungu, sociolog pr. dr. Sorin M. Rădulescu, cercet. șt. pr. dr. Maria Căbănu-Băcanu, profesor Dumitru Batir, cercet. șt. Sorin Botnaru, cercet. șt. Monica Botnaru, sociolog Stela Boda, sociolog Ioan Jude, sociolog Ilia Oacheșu, cercet. șt. Ioana Petre, cercet. șt. dr. Alexandru Popescu, cercet. șt. Mihai Dinu Gheorghiu, lect. univ. dr. Ana Bazac, filolog Lilly Rein, ing. Marin Liviu, ing. Matei Bogdan, ing. Dorin Panait, mat. Vasile Stoica, mat. Rodica Niculescu, analist Mihăiță Nicolae.

impactul său asupra procesului de învățământ, variații în evoluția spiritului ludic și obiectelor ludice în funcție de determinisme culturale, posibilitatea și necesitatea managementului în cultură, producție și reproducție culturală, etnografia intelectualității în contextul culturii critice, trăsături ale universului copilăriei în culturi de tip tradițional și modern, moda între manifestare culturală și reglementare socială.

Al doilea grupaj de comunicări abordează direct sau tangențial un concept crucial în psihologia individului și a colectivităților: personalitatea. Incidența factorilor psiho-sociali asupra personalității în devenire, eficiența instruirii și învățării condiționată de normativitatea educației, aportul perfecționării continue a moralei și a modelării intereselor cognitive, se constituie în pași către o personalitate integrală reclamată de modelul umanist revoluționar al personalității.

Conștiința socialistă, condițiile obiective și subiective care determină o anumită configurație în procesul revoluționar au făcut obiectul unor comunicări și intervenții.

Secțiunea a IV-a* a dezbătut: *Probleme teoretico-metodologice ale cercetării sociologice*

Ceea ce a caracterizat comunicările și dezbaterile din această secțiune a fost nota de maturitate a opțiunilor metodologice prin eliminarea exceselor pozitiviste sau impresioniste (de aceea multe comunicări trec în revistă valori și limite ale unor metode, tehnici etc.) și prin afirmarea valențelor constructive ale demersului interdisciplinar (și am zice intermetodologic), și prospectiv.

În această perspectivă în secțiune a fost abordată o vastă arie tematică, centrată pe problematica raporturilor dintre cercetarea științifică interdisciplinară și cercetarea sociologică, începând cu însăși actualitatea istorică, epistemologică și practică a dezbaterii acestei tematici și continuând cu analiza fundamentelor naturale, sociale și epistemologice, a formelor și factorilor relației sociologie-interdisciplinaritate.

În context s-a insistat asupra necesității și importanței aprofundării bazelor teoretice ale abordării corecte a acestor relații, pornindu-se de la definirea riguroasă a sociologiei ca știință obiectuală, contextuală și comprehensivă precum și a interdisciplinarității, ca și de la luarea în considerare a treptelor, nivelurilor cooperării și întrepătrunderii disciplinelor științifice (de la multidisciplinaritate, pluridisciplinaritate, interdisciplinaritate și până la transdisciplinaritate). În dezbateri s-a subliniat că o semnificație aparte pentru analiza problemelor o are decelarea structurii interne a demersului interdisciplinar, care implică, pe de o parte, interdisciplinaritatea domeniilor și problemelor, iar pe de altă parte, interdisciplinaritatea metodelor și a conceptelor. A reținut atenția și întreaga serie de probleme pe care le antrenează sensurile și modalitățile de exprimare a interdisciplinarității, în științele sociale și umane, în general, în cazul sociologiei ca disciplină științifică, în special.

Smaranda Mezei

CREATIVITATE ȘI EFICIENȚĂ ÎN ACTIVITATEA SOCIALĂ A TINERETULUI

Sesiune de comunicări științifice, Pitești, 10–11 iunie 1988

În prima decadă a lunii iunie a.e. s-au desfășurat la Pitești lucrările sesiunii de comunicări științifice cu tema „Creativitate și eficiență în activitatea socială a tineretului”, organizată de Filiala Argeș a Centrului de Cercetări pentru Problemele Tineretului, în colaborare cu Comitetul județean Argeș al U.T.C., Consiliul județean Argeș al Organizației Pionierilor și cu alte instituții reprezentative de la nivelul județului (Inspectoratul Școlar, Filialele Societăților Științifice și Comisia de Răspundere a Cunoștințelor Cultural-Științifice).

* Au prezentat comunicări: cercet. št. pr. dr. Ștefan Costea, cercet. št. pr. Dorel Abraham, cercet. št. pr. Paul Caravia, lect. univ. Mariana Ciuperescu, cercet. št. I.A. Popescu, cercet. št. Marilena Lunca, cercet. št. Mihai Macavescu, cercet. št. Lucian Stanciu, prof. univ. dr. Alexandru Gheorghiu, conf. univ. dr. Elena Zamfir, ec. Bogdan Costea, cercet. št. Vladimir Pasti, cercet. št. pr. dr. Fred Mahler, asist. univ. dr. Ilie Bădescu, asist. univ. dr. Ion Ungureanu, cercet. št. pr. Maria Larionescu, cercet. št. Florian Tănăsescu, asist. univ. Dan Oprea, cercet. št. pr. Ana-Maria Sandi, sociolog pr. Alin Teodorescu, sociolog pr. Sorin Mitulescu, sociolog pr. Tatiana Flerova, cercet. št. Petruș Alexandrescu, sociolog Vasile Pirău, filolog Ioana Dragomirescu.

La această manifestare, care a marcat bilanțul încă unui an de activitate a filialei Argeș a Centrului de Cercetări pentru Problemele Tineretului, au participat o serie de cadre didactice, cercetători, practicieni din domeniul științelor social-umane și activiști cu munci de răspundere din București, Bacău, Cîmpulung, Cluj-Napoca, Pitești și Sibiu.

La festivitatea de deschidere a lucrărilor sesiunii au luat cuvîntul Ioana Petrescu — secretar al Comitetului Județean Argeș al P.C.R., Marin Manolescu — director al Centrului de Cercetări pentru Problemele Tineretului, Dumitru Dorobanțu — prim secretar al Comitetului Județean Argeș al U.T.C. și Stan Florea — președintele filialei Argeș a Centrului de Cercetări pentru Problemele Tineretului. Cu acest prilej a fost evidențiată activitatea desfășurată de filială în domeniul cercetării și acțiunii sociale și contribuția pe care o aduce la realizarea obiectivelor politicii economico-sociale, care stau în atenția organelor de partid și de stat județene.

În continuarea reuniunii, lucrările s-au desfășurat în cadrul a trei secțiuni de lucru:

Secțiunea I-a a avut ca obiectiv principal de dezbateri principalele *Probleme teoretico-metodologice ale creativității și eficienței în acțiunea socială a tineretului*. Comunicările susținute în cadrul acestei secțiuni au abordat o tematică amplă vizînd aspecte ale conducerii, organizării și eficienței acțiunii social-creative (dr. Ioan Neacșu, cercet. Sorin Mitulescu, cercet. Vladimir Paști, dr. Mariana Ciupercescu — București), ale investigației în acest domeniu (dr. Alexandrina Pirvu — București; prof. Stan Florea și cercet. Cornel Constantinescu — Pitești; prof. Ana Liță — Pitești), ale educației, învățării și modelării creativității (dr. Septimiu Chelcea; dr. Constantin Schifirneț, dr. Dan Banciu, dr. Sorin Rădulescu — București) și ale raportului între creație, creativitate și vocație (dr. Paula Constantinescu și subing. Mihai Ciupercescu — București).

Secțiunea a II-a a fost axată asupra dezbaterii problemelor vizînd *Creativitatea și eficiența în acțiunea socială a tineretului școlar*. Cu acest prilej au fost discutate aspecte ale creativității implicate în activitatea organizațiilor de pionieri (prof. Ion Bobeică și prof. Florina Mohanu — Argeș; prof. Rodica Gîrleanu Costea — București), probleme vizînd formarea cunoștințelor și atitudinilor profesionale (dr. Gheorghe Neacșu — București; prof. Mihaela Lăzărescu Păiși, prof. Iosif Mărcușanu și prof. Anca Enescu — Cîmpulung; prof. — Eftimia Florea — Pitești), a celor moral-patriotice (prof. Gheorghe Ungureanu — Topoloveni; prof. Ion Nania — Pitești; prof. Georgeta Iliescu — Pitești; prof. Lucian Cochinescu — Pitești; prof. Aurelian Drăgușin — Drăgășani, cercet. Ion Armenișan — Pitești) și a celor literar-artistice (prof. Aurelia Diaconu — Pitești, cercet. Octavian Sachelarie — Pitești; prof. Elena Alexandru — Pitești) la elevi. Cîteva comunicări din această secțiune au fost axate pe prezentarea unor aspecte metodologice (dr. Ligia Gherguț — București, cercet. Speranța Popescu — Pitești și cercet. Romeo Leon Gheorghe — Pitești) în domeniul adaptării și integrării școlare.

Secțiunea a III-a a avut ca temă *Creativitatea și eficiența activității tineretului din industrie și de la saie*. În cadrul ei au fost prezentate comunicări care s-au ocupat, cu precădere, de perfecționarea și pregătirea forței de muncă (cercet. Daniela Mișuț — București, dr. Virgil Constantinescu — București, cercet. Dumitru Copilu — Cluj-Napoca și prof. Nistor Avram — Argeș, cercet. Maria Constantinescu — Pitești, prof. Ion Popescu — Curtea de Argeș), relația între creativitate, creație și inovație (jurist Sorin Costache — Sibiu, economist Angelica Opris — Sibiu, jurist Maria Cernat — Sibiu), integrarea socio-profesională (cercet. Dumitru Nicu-Cornoiu — Rimnicu Vilcea, prof. Ion Popescu — Curtea de Argeș) și educația multilaterală a tineretului (prof. Ion Boboc — Bacău, cercet. Octavian Sachelarie — Pitești, ing. Carmen Baciu — Pitești).

Reprezentînd un util schimb de idei și de experiență în domeniul studierii creativității care caracterizează activitatea tinerei generații, sesiunea care a inclus, între altele, și o vizită la Institutul de Cercetare și Producție Pomicolă Mărăcineni, a constituit un dialog fructuos, ale cărui rezultate s-au finalizat în volumul *Creativitate și eficiență în acțiunea socială a tineretului*, editat de filiala Argeș a C.C.P.T.

Dr. Sorin M. Rădulescu

CALITATE ȘI EFICIENȚĂ ÎN ACTIVITATEA [DE CONSTRUCȚII

Dezbateri științifică, mai 1988

Înscrîndu-se în seria dezbaterilor organizate lunar de către A.S.S.P. în colaborare cu I.C.C.P.D.C., cea din 26 mai 1988 s-a axat pe tema: *Calitate și eficiență în activitatea din construcții*. Au participat la lucrări peste 70 de specialiști din domeniul construcțiilor, al cercetării socio-

logice, cadre didactice universitare, economiști, arhitecți, ingineri, sociologi, reprezentând Academia de Științe Sociale și Politice (ASSP), Institutul Central de Cercetare, Proiectare și Directivare în Construcții (ICCPDC), Centrul de Cercetări Sociologice (CCS), Academia de Științe Agricole și Silvicultură (ASAS), Academia de Științe Economice (ASE), Institutul de Proiectări pentru Construcții Tipizate (IPCT), Institutul de Studii și Proiectări Hidroenergetice (ISPH), Institutul de Cercetări și Proiectări pentru Materiale de Construcții (ICPMC).

Dezbaterile privind calitatea și eficiența activității în construcții a fost inaugurată de referatul prezentat de arh. dr. Gh. Polizu — director general al ICCPDC, care s-a referit, pentru început, la conceptul de calitate, concept ce poate fi abordat din cel puțin trei puncte de vedere: filosofic, logic, economic și trebuie privit în dinamica sa. În referat s-a propus totodată ca problemele legate de calitate să fie abordate din trei perspective (complementare) și anume: a. perspectiva unei aprecieri integratoare (pe întreaga traiectorie a produsului construcției, de la materiile prime și până la reintegrarea în natură), sistemice (cu analiza cauzelor și efectelor în cadrul unui sistem de asigurare a calității), optimizate (prin prisma unor abordări multicriteriale); b. practicarea unei viziuni dinamice, atât spațiale cât și temporale; c. abordarea problematicei legate de calitate în raport cu omul și societatea omenească.

A fost subliniat în continuare faptul că produsul clădire reprezintă gradul cel mai înalt de agregare a unor serii de produse de tipuri diferite și, ca atare, se poate vorbi de calitate la nivelul fiecăruia dintre aceste tipuri de produse care concurează la realizarea unei clădiri; și aceasta ținându-se seama de nivelul dezvoltării economice, culturale, de sistemul de necesități social-umane etc.

Clădirea, considerată ca produs final al activității în construcții, implică o abordare sistemică și presupune analiza rolului proiectului, al executantului și al beneficiarului de exploatare a construcției. În consecință, problema calității în construcții trebuie privită atât din punctul de vedere al constructorului, dar și din acela al proiectantului și producătorului de materiale de construcții, al proiectantului, furnizorului, beneficiarului etc.

În încheiere, se arată că este necesar un sistem de evaluare a calității și eficienței în construcții care să vizeze sporirea exigențelor față de proiect încă din primele faze ale realizării sale, și aceasta în scopul construirii unor clădiri care să satisfacă în cel mai înalt grad și pe perioade cât mai mari de timp exigențele beneficiarilor.

O altă temă care a constituit subiectul unor vii dialoguri în cadrul dezbaterii pe care o prezentăm, a constituit-o cea privitoare la activitatea de urmărire a calității și controlului în construcții. În acest sens, discuțiile s-au axat în jurul referatului prezentat de ing. Nicolae Alexe, inspector șef la Inspectoratul General de Stat pentru Investiții — Construcții, referat în care a fost subliniat caracterul extrem de complex și dinamic al activității de construcții-montaj, precizându-se faptul că în domeniul construcțiilor, conceptul de calitate este definit prin măsura în care proprietățile clădirilor corespund exigențelor utilizatorului și mediului înconjurător; controlul fiind definit ca instrument fundamental de verificare a corespondenței dintre produs și proiect, dintre produs și exigențele specificate în prescripțiile tehnice.

S-a făcut apoi o trecere în revistă a principalelor acte normative care vizează activitatea de control și urmărire a calității în construcții, subliniindu-se rolul deosebit de important pe care-l are activitatea de control construcții-montaj.

Principalele categorii de cauze care diminuează nivelul calității construcțiilor sunt, în opinia autorului acestui referat, următoarele: a. cauze provenite din proiectare; b. cauze provenite din execuție și c. cauze provenite din calitatea necorespunzătoare a materialelor utilizate.

Pentru o cât mai eficientă activitate în domeniul construcțiilor și la un cât mai înalt nivel de calitate, ing. N. Alexe face în finalul referatului său o serie de propuneri care au ca scop sporirea eficienței și calității în construcții-montaj și — corespunzător — scăderea ponderii lucrărilor calitativ necorespunzătoare, căci, spune autorul referatului, pentru economia națională lucrările prost executate, remediile, reburile rămân pierderi de substanță, cheltuieli neproductive de muncă și materiale, chiar dacă pagubele se recuperează de la cei vinovați.

Pornind de la conceptul de calitate (gradul în care un produs satisface nevoia pentru care a fost creat), prof. univ. dr. Alexandru Gheorghiu, decanul Facultății Finanțe-Contabilitate din cadrul ASE, face distincția între calitatea unui produs (ceea ce implică gradul de satisfacere a nevoilor social-umane) și valoarea sa de întrebuințare. Este abordată în continuare problema costului (a costului la nivelul întreprinderii și a celui social, pe ansamblul economiei naționale); în acest context este subliniată necesitatea judecării costului din punctul de vedere al economiei naționale, singura perspectivă în măsură a asigura o viziune integratoare, pe toată traiectoria unui produs (în cazul în speță produsul construcție), perspectivă care nu anulează, ci integrează problema costului la nivelul întreprinderii.

În continuare sînt prezentate elementele de care trebuie să țină seama calculul economic, arătîndu-se că este absolut necesar ca acesta să ia în considerație specificul domeniului construcției precum și destinația produsului construcție. Este subliniată totodată importanța analizei tuturor categoriilor de resurse implicate în procesul realizării construcțiilor precum și a eforturilor în raport cu efectele. În încheiere, prof. Alexandru Gheorghiu arată că este necesar să alocăm resurse în structuri eficiente și să utilizăm eficient resursele alocate dacă vrem să obținem în construcții, ca de altfel în orice altă ramură, un înalt nivel de calitate și eficiență.

În continuare, o serie de vorbitori s-au oprit asupra necesității instituirii unui sistem de asigurare a calității produselor în construcții, dar și asupra dificultăților pe care le implică elaborarea unui sistem unitar de criterii și metode de apreciere a nivelului de calitate în domeniul execuției, proiectării, cercetării și exploatării (ing. Octav Popescu — ICCPDC); ing. N. Andonie — ICPMC; prof. ing. Al. Ciornei — Institutul Politehnic Iași).

Problema raportului calitate-eficiență, cea a răspunderii pentru calitate (și nu numai pentru îndeplinirea parametrilor cantitativi ai planului, ai costurilor suplimentare pentru suplînirea unor deficiențe de calitate pe parcursul realizării clădirilor, problema controlului de calitate, dar mai ales a instituirii autocontrolului — acestea sînt cîteva dintre aspectele puse în discuție de către ing. Mircea Lupan — ICCPDC.

În discuțiile care au urmat au fost dezbătute o serie de probleme sociale implicate în construcții. Astfel, dr. Dumitru Sandu, sociolog în cadrul IPCT, pune problema raportului eficiență socială în exploatare — eficiență economică în realizare, propunînd totodată ca aspectele de ordin social să fie într-o cît mai mare măsură evaluate și cuantificate și — simultan — informația sociologică să fie difuzată pe canale cît mai largi. În același timp, arată vorbitorul, nu totdeauna rezultatele cercetării sociologice sînt asimilate în totalitate la nivelul proiectării.

În același registru, cel al implicațiilor sociale la nivelul proiectării și realizării produsului construcție, arh. Alexandra Florian, tot de la ICPT, pune problema calității vieții în locuință, subliniind faptul că unele dintre proiectele pentru construcții tipizate pentru locuințe nu mai corespund cerințelor actuale și că este necesară și oportună realizarea unor clădiri cu caracter experimental, foarte utile pentru arhitecți, prin care să se evalueze cît mai corect și sub multiple aspecte modul de raportare a beneficiarilor la locuință.

În cadrul dezbaterilor au mai fost puse probleme ca: asigurarea calității în cadrul clădirilor cu destinație specială — ex. centrala nucleară de la Cernavodă (ing. Cristian Popa — ICCPDC), necesitatea stabilirii unor criterii și norme cît mai exacte ale calității activității în construcții (Vasile Grigore — CSP); exportul produsului construcție în lume și exigențele sporite impuse de beneficiarul extern; informarea și documentarea în arhitectură și construcții (ing. Radu Negru — ICCPDC).

Prin largă participare de care s-a bucurat, prin diversitatea și complexitatea problemelor abordate, precum și prin substanța intervențiilor, această dezbateri științifică a oferit cadrul unor discuții animate, cu un bogat conținut într-o perspectivă pluridisciplinară.

Simona Rașescu

CONGRESUL NAȚIONAL DE GERONTOLOGIE ȘI GERIATRIE, CU PARTICIPARE INTERNAȚIONALĂ

București, 9—11 iunie 1988

La primul Congres național de gerontologie și geriatrie au participat numeroși specialiști din România și străinătate.

Participarea largă la această prestigioasă manifestare științifică reprezintă o confirmare a interesului pentru aspectele medicale și sociale ale problemelor vîrstei a treia, interes justificat atît de complexitatea problemelor calitative ale vieții, cît și de aspectele cantitative ale fenomenului. La sfîrșitul acestui secol vîrstnicii vor reprezenta aproximativ 20 la sută din populația lumii.

Diversitatea tematicii — cu peste 460 lucrări prezentate în trei secțiuni: a. biometria îmbătrînirii; b. îmbătrînirea cerebrală; c. participarea vîrstnicului la viața socio-economică — a dat prilejul participanților să ia cunoștință de cele mai noi date și informații despre procesele îmbătrînirii organismului uman, aducîndu-li-se la cunoștință și ultimele realizări în domeniul gerontologiei și geriatriei.

Modificările — morfo-funcționale — produse în organism de-a lungul vieții reprezintă problema fundamentală a gerontologiei, care studiază procesul normal, fiziologic, de îmbătrânire. Modul cum îmbătrânim sau ritmul de îmbătrânire a organismului reprezintă o problemă ce depășește cu mult granițele medicinei. „A îmbătrâni frumos și demn” este o artă și o știință, iar longevitatea activă este posibilă. Participanții la prestigioasa manifestare științifică susțin că acest lucru este posibil cu condiția să prevenim îmbolnăvirile și să ne păstrăm sănătatea.

Multe din lucrările prezentate s-au referit la preocupări concrete privind prevenirea îmbătrânirii la persoanele active din diferite sectoare de activitate.

Între factorii implicați direct în procesul de îmbolnăvire a organismului figurează și cei legați de stilul de viață și muncă. Un rol determinant revine alimentației echilibrate și fără excese, eliminării fumatului și a abuzului de alcool, combaterii stărilor de încordare din cauza unui program neordonat de muncă. Organizarea rațională a activităților fizice și intelectuale, odihna și relaxarea necesare fiecărei categorii de vîrstă și ocupaționale reprezintă elemente importante în acțiunea de prevenire a îmbătrânirii populației.

Sedentarismul și supragreutatea corporală constituie cauze ale unei premature îmbătrâniri. Unii autori au demonstrat că factorii de mediu extern pot influența organismul chiar și atunci cînd programarea genetică sau ereditară este favorabilă în situația urmașilor cu părinți și/sau bunici longevivi. De aici se desprinde în mod indirect și o concluzie optimistă — anume aceea că fiecare dintre noi este în măsură, prin modul de viață adoptat, să ajungă la o longevitate activă. Îmbătrânirea psihologică depinde de factori ereditari și de modul de viață. Acest fenomen este determinat de procese ce se petrec la nivel molecular și celular, dar și de anumite structuri și cadre sociale: familia, mediul ambiant, condițiile de muncă, calitatea locuirii etc.

A treia temă a abordat participarea vîstnicului la viața socio-economică. Cercetările efectuate în România și străinătate de specialiști în domeniul medicinei, psihologiei și sociologiei demonstrează că oamenii cei mai activi și cumpătați au o sănătate bună și o viață îndelungată. Au fost dezvăluite o serie de virtuți ale mișcării cu efecte dintre cele mai benefice asupra nivelului enzimatic — biochimic pînă la etajele superioare ale sistemului nervos.

Cercetările întreprinse de specialiști dovedesc faptul că exercițiile fizice generează la rîndul lor un echilibru mai bun între procesele corticale (de la nivelul creierului) și influențează pozitiv metabolismul neuronal, astfel încît procesele de distrugere condiționate de avansarea în vîrstă sînt diminuate.

Participarea vîstnicului la rezolvarea unui set complex de probleme în cadrul familiei, al microgrupului de prieteni ori al localității în care acesta trăiește, întărește sentimentul de utilitate, stimulator important în menținerea unei bune stări de sănătate.

În ultimul timp s-a produs o schimbare de atitudine, atît în rîndul medicilor cît și în cel al populației, o atitudine activă, de optimism și încredere în posibilitățile actuale de intervenție în procesele de îmbătrânire. Au fost comunicate în acest sens rezultatele bune obținute prin folosirea substanțelor entrofice de prevenire a îmbătrînirii și a bolilor asociate acestora. Tratamentele cu produsele originale românești Gerovital și Aslavit se bucură de o largă apreciere în țară și străinătate.

Lucrările congresului au oferit posibilitatea unei confruntări fructuoase de opinii cu privire la contribuția științifică și terapeutică originală a specialiștilor români, conceptul de gerontoprofilaxie fiind astăzi acceptat de o mare parte a specialiștilor din domeniul medicinei.

Existența Institutului național de gerontologie și geriatrie dovedește grija și interesul statului român pentru sănătatea și vigoarea populației. Cercetările pe care le realizează medicii, psihologii și sociologii din acest institut, cu privire la problematica amplă și complexă a vîrstei a treia se dovedesc a fi de mare valoare în domeniul amintit, o parte din ele bucurîndu-se de aprecieri frumoase în cadrul Congresului.

Trăilă Cernescu

AL III-LEA COLOCVIU INTERNAȚIONAL AL ASOCIAȚIEI INTERNAȚIONALE A DEMOGRAFIILOR DE LIMBĂ FRANCEZĂ

Montreal, 7—10 iunie 1988

Multă vreme doar disciplină descriptivă — termenul de demografie, inventat în 1855, sugerează bine această preocupare predilectă — demografia a nutrit în permanență ambiția nobilă — comună oricărei științe — de a trece de la descriere la explicarea cauzală a domeniului său de cercetare. Înfeudată inițial statisticii, apoi biologiei, iar mai recent sociologiei, demografia

a profitat enorm de pe urma acestor „cohabitații”, realizând câștiguri teoretice și metodologice de cea mai mare importanță și utilitate. Astăzi, ca disciplină autonomă, administrând sistemul demografic al societății — ca unul din sistemele acesteia — demografia se prezintă cu o metodologie perfecționată, împrumutând și altor științe din instrumentele sale, capabilă să investigheze multilateral fenomenele demografice și să ofere practicii sociale concluzii indispensabile pentru fundamentarea deciziilor în domeniile social, economic, demografic, educațional.

La începuturile sale demografia a fost cantonată în domeniul descrierii fenomenelor sale la nivel național: numărul și structura populației, natalitatea și mortalitatea, nupțialitatea, toate acestea fiind văzute ca mărimi macrodemografice. Abordări mai detaliate au pus în evidență existența unor diferențe notabile, variația indicatorilor demografici sugerând diferențe de calitate pe grupe și subgrupe de populație. Așa s-a născut *demografia diferențiată*, una din ramurile cele mai reprezentative ale acesteia. Pentru a obține însă o imagine veridică a acestor diferențe numeroase probleme se cer rezolvate, atât teoretic cit și metodologic. A „decupa” spațiul demografic național în grupe pune, în primul rând, problema alegerii caracteristicilor semnificative. Alături de sex și vîrstă — variabile demografice fundamentale — au fost introduse criterii geografice, sociale, economice, educaționale. Fertilitatea, de pildă, variază semnificativ după teritoriu (provincii, mediile urbane și rurale, subdiviziuni geografice-administrative), după apartenența la o clasă socială sau la o categorie socio-profesională, la o grupă de venit, sau după nivelul de instruire a subpopulației respective. Aceasta, în cadrul unei populații naționale. Cînd se trece la scară internațională, aspectele capătă o importanță deosebită — și nu numai științifică. Se cunosc relativ bine astăzi diferențele demografice între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Decalajele mari la speranța de viață la naștere, mergînd de la 36 de ani, în regiunile cele mai defavorizate, pînă la 75—77 ani, în țările dezvoltate, sînt o expresie elocventă a acestor mari diferențe. O fertilitate globală, cuprinsă între 2 copii sau chiar mai puțin, în țările dezvoltate, și 6—7 copii în unele țări subdezvoltate, este o altă mărturie a existenței unor profunde diferențe, expresie a decalajelor sociale, economice, culturale.

Studiul complex al fenomenelor demografice, în optica sumar amintită mai sus, cere rezolvarea unui număr mare de probleme. Ele încep cu informația statistică, cu asigurarea comparabilității internaționale, cu elaborarea unor metode de descriere și de analiză, cuprinzînd cele furnizate de teoria probabilităților și statistica matematică — așa-numitele metode clasice — și pe cele moderne, datorate teoriei sistemelor, ciberneticii, programării matematice.

Cel de-al III-lea Colocviu de demografie al Asociației Internaționale a Demografilor de limbă franceză (A.I.D.E.L.F.) s-a ocupat tocmai de problemele amintite mai sus, a căror actualitate este dincolo de orice discuție.

A.I.D.E.L.F. a luat ființă în anul 1977, grupînd astăzi peste 250 de membri din diferite țări ale lumii, condiția fiind folosirea limbii franceze în studiile lor. Este explicabil că cel mai mare număr îl furnizează oamenii de știință din Franța, urmați de cei din Belgia, Elveția, Canada francofonă, cărora li se adaugă cei din Italia, Spania, Grecia, România. Contingente numeroase furnizează țările francofone din Africa, — Alger, Maroc, Tunisia, Camerun, Congo, Zair și altele.

Colocviile anterioare au avut loc în Belgia și Elveția: următorul va fi găzduit de Maroc (1990). Președinta A.I.D.E.L.F. a fost prof. Evelyn Lapierre-Adamoyk, de la Universitatea din Montréal, căreia îi succede prof. Luigi Di Comite, de la Universitatea din Bari (Italia), nume bine cunoscute în lumea demografilor.

Tema colocviului „*Demografie și diferențe*” a fost consacrată problemelor demografiei diferențiale, ea fiind expusă în peste 40 de comunicări. Formula folosită de organizatori ni s-a părut ingenioasă: au fost examinate mai întîi cunoștințele dobîndite în acest domeniu și utilizarea lor, apoi metodele și tehnicile de obținere a acestor cunoștințe, încheindu-se cu aprecieri critice și probleme de viitor. Tot ca inovație poate fi considerat și sistemul de a alterna sesiunile cu mesele rotunde, conduse de prestigioși oameni de știință din țările reprezentate la colocviu.

În cadrul acestei tematici și folosind forma menționată au fost analizate problemele fundamentale ale demografiei: fertilitatea, mortalitatea, migrația. Referirile s-au făcut în principal la cadrul național, fără să lipsească studiile comparative internaționale.

Participarea la lucrările colocviului a specialiștilor din cele mai variate discipline — demografi, statisticieni, sociologi, psihologi, antropologi, geografi, istorici, economiști — a subliniat cu putere vocația interdisciplinară a demografiei și a asigurat succesul științific al colocviului. Mai mult ca la alte manifestări de acest gen, s-a acordat atenția cuvenită problemelor teoretice și metodologice. Astfel, s-a dezbătut pe larg problema caracteristicilor și indicilor în demografia diferențială, a metodelor de agregare și de clasificare. Demografia, ca știință, a ieșit mult îmbogățită în urma acestui colocviu. Este de presupus că studiile naționale vor beneficia mult din precizările metodologice care s-au făcut la colocviu.

Nivelul științific ridicat al comunicărilor și intervențiilor la Colocviu se datorează unor personalități de prim rang în demografie, din care amintim : J. Bourgeois-Pichat, R. Pressat, G. Calot, H. Gerard, J. Hecht, H.M. Hagmann, J.J. Houdaille, A. Monnier, J. Menthonnex, P. Paillat, M. Seklani, A. Parant, M.L. Lévy, P. Clerc. Demografia canadiană — care a bine-meritat din plin să fie gazda acestui prestigios colocviu, — a fost reprezentată prin J. Légaré, H. Charboneau, E. Lapierre-Adamcyk, A. Romaniuc, R. Raby, C. Dionne, prin Departamentul de demografie, de la Universitatea din Montréal, Asociația demografilor din Québec, Federația canadiană de demografie. În general, demografia francofonă din Canada se bucură de o înaltă apreciere în lumea specialiștilor, mai cu seamă prin lucrările sale de demografie istorică.

Semnatarul acestor rânduri a prezentat comunicarea „*Demografia regională și demografia diferențială: aplicații la România*” în care s-a încercat o evaluare a studiilor publicate pe această temă în România în ultimele decenii și care se datorează demografilor, statisticienilor, economiștilor, geografilor subliniindu-se aportul acestora sub raport teoretic și metodologic. Pe larg, a fost înfățișată contribuția mai recentă a sociologilor și care reține atenția prin noile abordări și metode folosite în analiza demografică teritorială — multe în premieră mondială — ceea ce a permis o serie de sugestii referitoare la perspectivele demografiei diferențiale în ce privește metodele de „decupare” a teritoriului național, alegerea sistemului de variabile, tratarea matematică a acestora, fundamentarea teoretică a grupelor obținute, demersul analitic în activitatea practică. De altfel, semnificativ a fost faptul că această manifestare științifică s-a încheiat cu o masă rotundă consacrată temei utilității sociale a studiului diferențelor în demografie subliniindu-se — și de această dată — implicarea demografiei în practica socială, în fundamentarea deciziilor de politică socială, economică, demografică.

Recentul Colocviu internațional de demografie a constituit o nouă dovadă a valențelor dialogului științific obiectiv, a utilității contactelor dintre oamenii de știință animați de același ideal : progresul științei în slujba omenirii.

Cu multă satisfacție trebuie notate apariția și dezvoltarea unor noi organizații internaționale de cooperare științifică. După înființarea Comitetului Internațional de Cooperare a Cercetărilor Naționale în demografie (C.I.C.R.E.D.), a luat ființă, în 1983, Asociația europeană de studii demografice (European Association for Population Studies) care editează din 1985 „*European Journal of Population*” (Révue européenne de démographie), iar în 1986 a fost întemeiată Societatea europeană de economie a populației (European Society for Population Economics) care editează, din 1988, „*Journal of Population Economics*”. Ele se adaugă activității pe care o desfășoară de șase decenii, cu mare eficacitate, Uniunea Internațională pentru studiul științific al populației, precum și numeroasele asociații și institute demografice naționale. Amploarea dezvoltării demografiei în ultimele decenii, pe plan național și internațional, intensificarea studiilor în domeniul populației sînt justificate, în ultima analiză, de finalitatea practică și utilitatea socială ridicată a acestei științe, de contribuția acesteia la înțelegerea problemelor actuale și de perspectivă ale omenirii.

Prof. dr. Vladimir Trebici